

Daugavpils novada ainavu izpēte

Daugavpils novada teritorijas plānojumam

Pēteris Lakovskis
peteris.lakovskis@lais.lv

Prezentācijas saturs

- Ievads
- Novada ainavu un to veidojošo apstākļu raksturojums
- Ainavai nozīmīgo faktoru un elementu raksturojums
- Novada ainavu izpēte un novērtējums
- Ieteikumi teritorijas plānojumam
- Jautājumi, priekšlikumi, diskusija

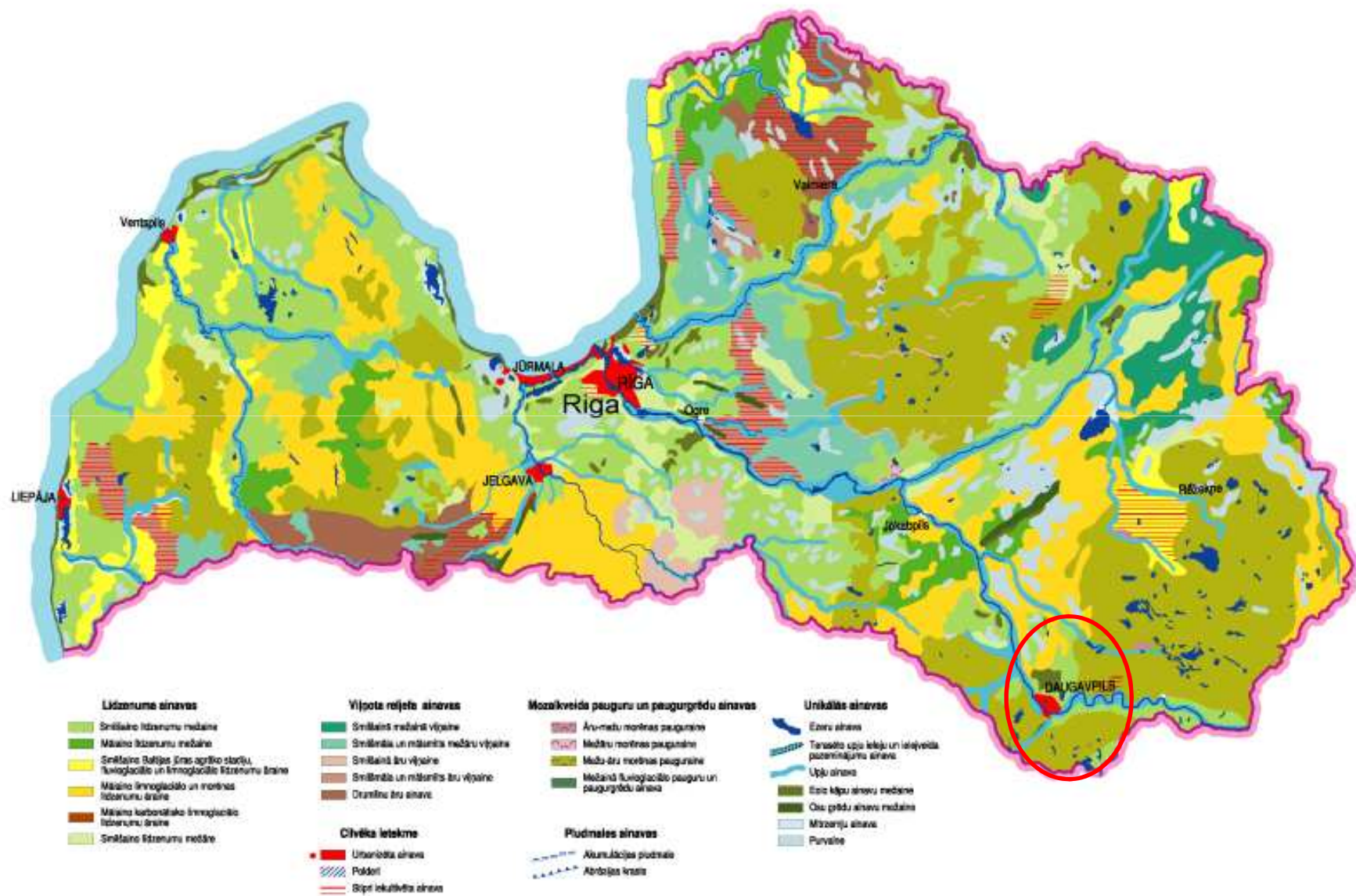
Informācija par Daugavpils novada ainavu izpēti

- **Pasūtītājs** – Daugavpils novada dome
- **Izpildītājs** – Pēteris Lakovskis
- **Izpētes laiks** - 2011. gada jūlijs – decembris
- **Izpēte ietver** novada teritorijas apsekošanu, informācijas apkopošanu, kartogrāfiskā materiāla izstrādi, intervijas ar nozares speciālistiem un institūciju pārstāvjiem, konsultāciju sniegšanu, atskaites sagatavošanu
- **Izpētē sagatavoto kartogrāfisko materiālu mērogs** – 1 : 25 000
- **Dati** – Daugavpils novada dome (izpētē būtiska nozīme datu pieejamībai un aktualitātei)

Darba uzdevumi

- Apkopot informāciju par Daugavpils novada ainavām, aprakstot tās pēc vienotas metodikas un kritērijiem, ņemot vērā ainavu vizuālos, ekoloģiskos, kultūrvēsturiskos un sociālekonomiskos aspektus.
- Nodefinēt nozīmīgākās ainavu telpas un ainaviskos ceļus novada teritorijā pēc ainavu izlases inventarizācijas principa, izveidot to aprakstu un karti.
- Sagatavot ieteikumus par ainavu aizsardzību un apsaimniekošanu novada teritorijas plānojumam.
- Sniegt konsultācijas par ainavu aizsardzību novada teritorijas plānojuma izstrādes procesā.
- Novada teritorijas ainavu izpētes procesā izskatīt Latgales plānošanas reģiona un novada kaimiņu pašvaldību, kā arī Daugavpils novada domes Reģionālās attīstības nodaļas un Kultūras pārvaldes speciālistu priekšlikumus Daugavpils novada teritorijas ainavu aizsardzības jomā.

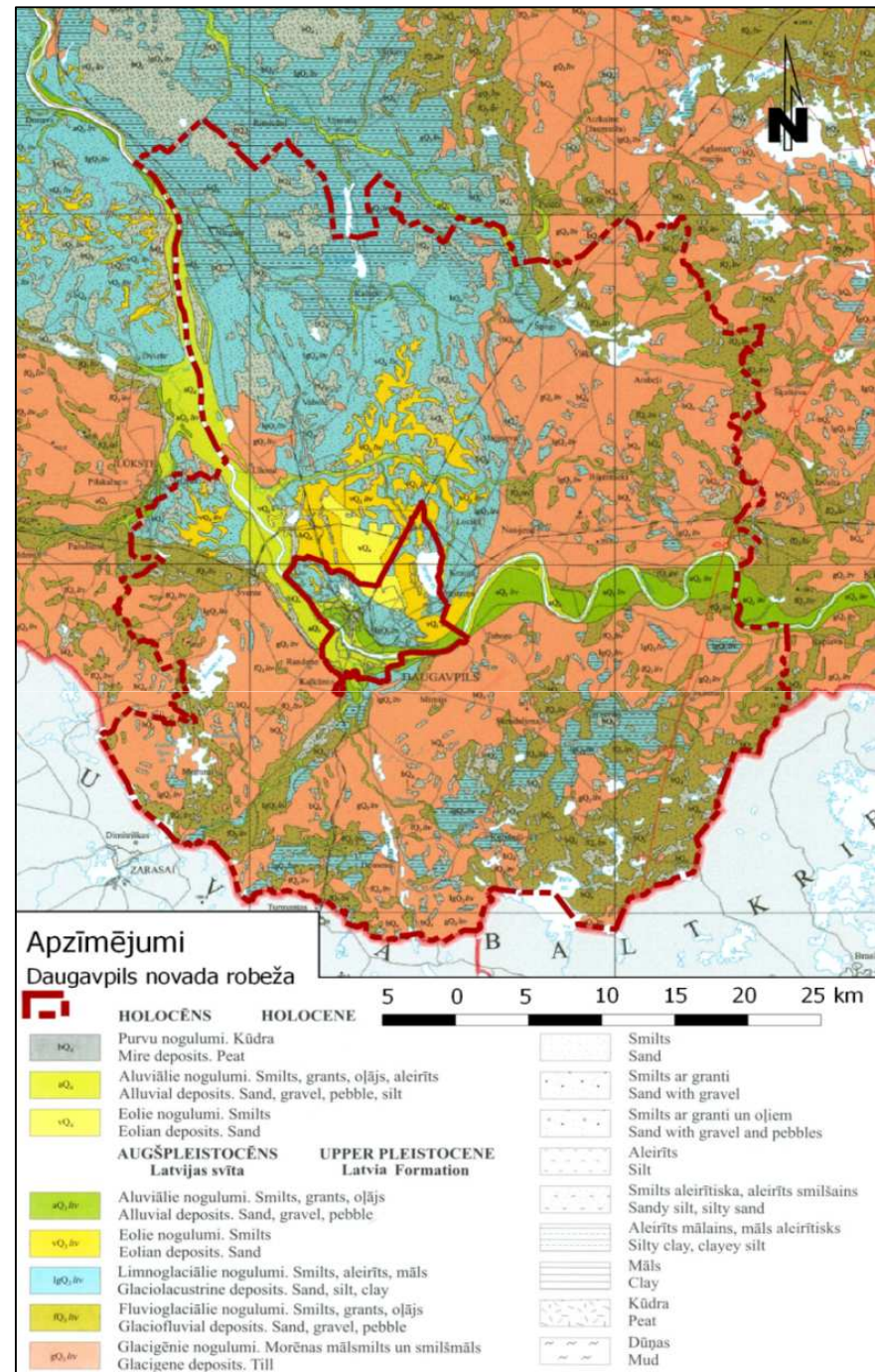
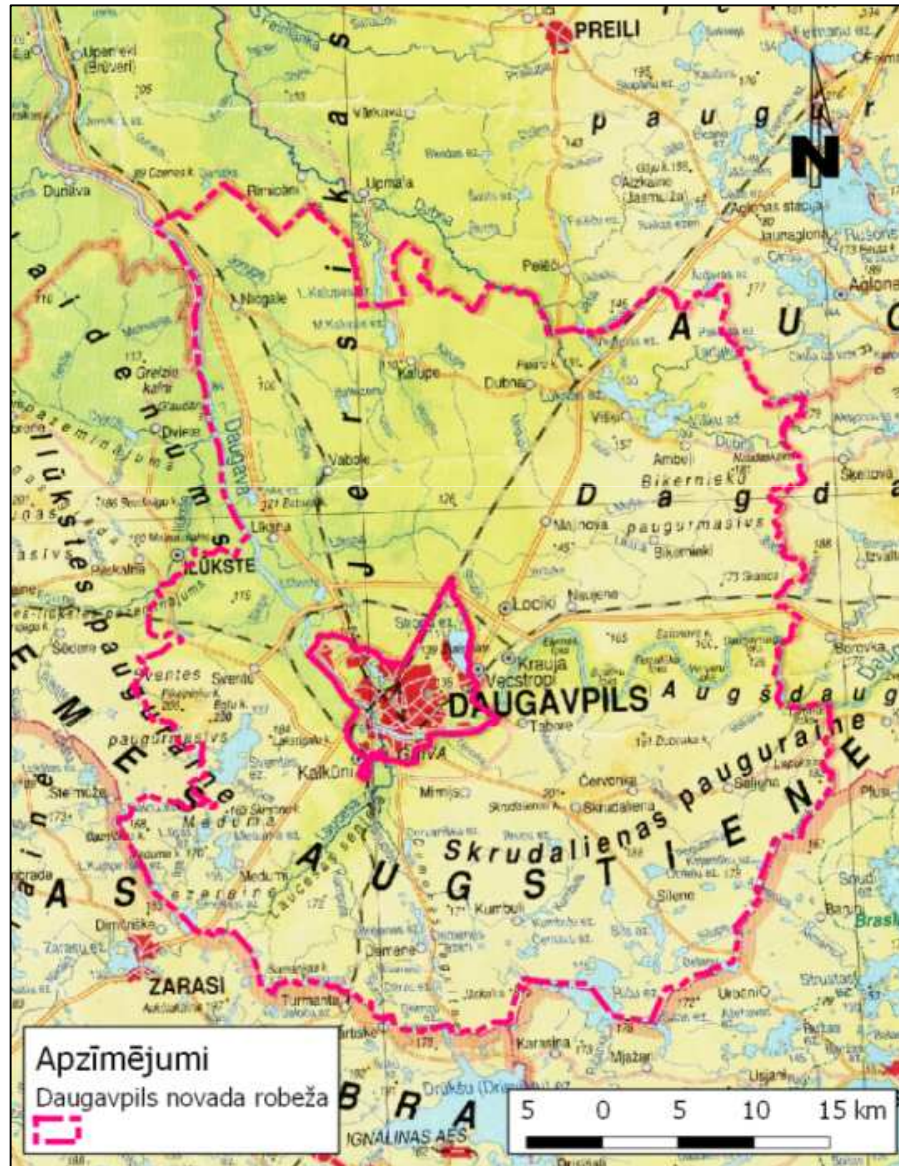
Latvijas ainavas

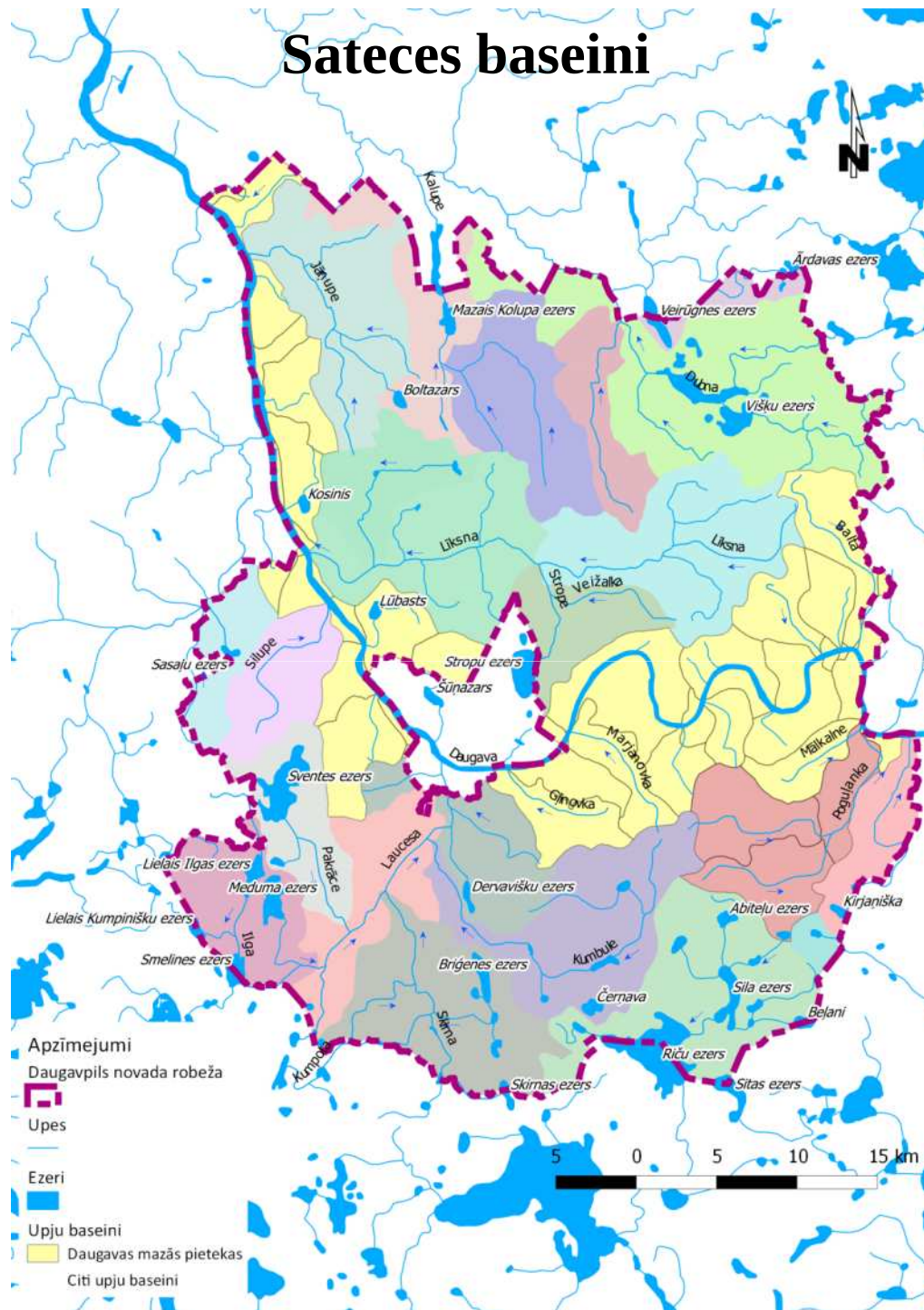
Abiotiskie faktori

Abiotiskie faktori veido nedzīvās vides apstākļu kompleksu

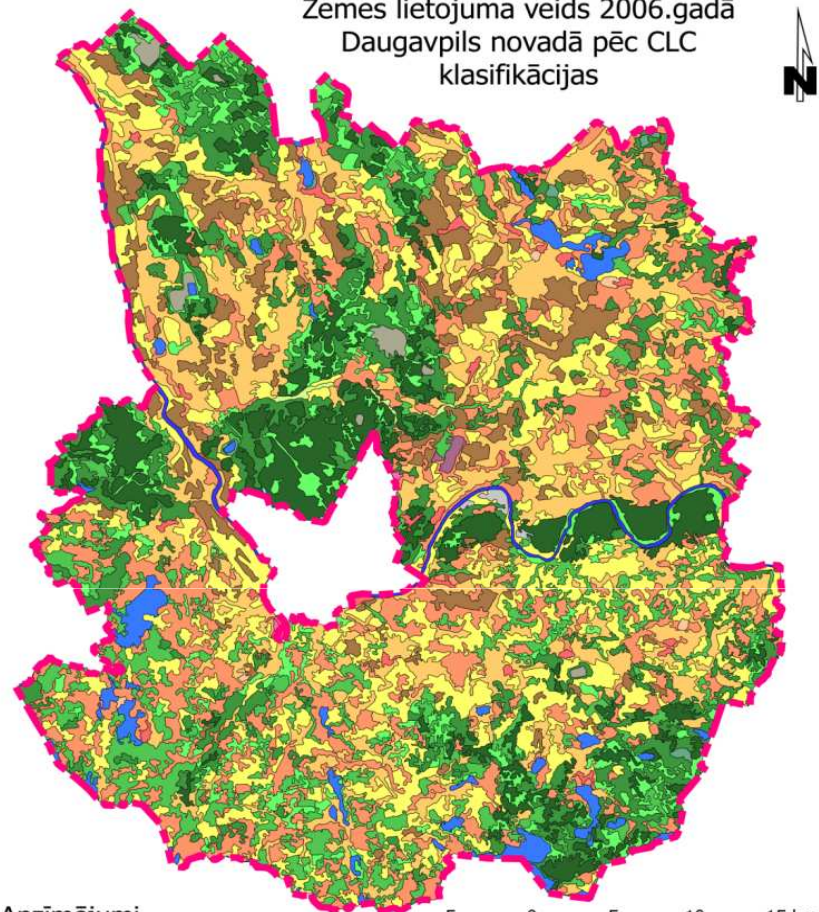
Klimats, ģeoloģija, ģeomorfoloģija, augsnes, hidroloģija

Sateces baseini

Zemes lietojuma veids 2006.gadā
Daugavpils novadā pēc CLC
klasifikācijas

Apzīmējumi

Daugavpils novada robeža

CLC (Corine Land Cover) klase

Augļu koki un ogu stādījumi

Dabiskās pļavas

Derīgo izrakteņu ieguves vietas

Ganības

Iekšzemes purvi (mitrāji)

Jauktais mežs

Kūdras purvi

Lidostas

Galvenokārt lauksaimniecības zemes ar ievērojamām dabiskās augu valsts teritorijām

Neapūdeņota aramzeme

Pilsētas struktūra ar pārtraukumiem

Platlapju mežs

Pārejoši mežu apgabali/krūmi

Rūpniecības vai tirdzniecības elementi

Sarežģītas kultivēšanas modelis (veids)

Skujukoku mežs

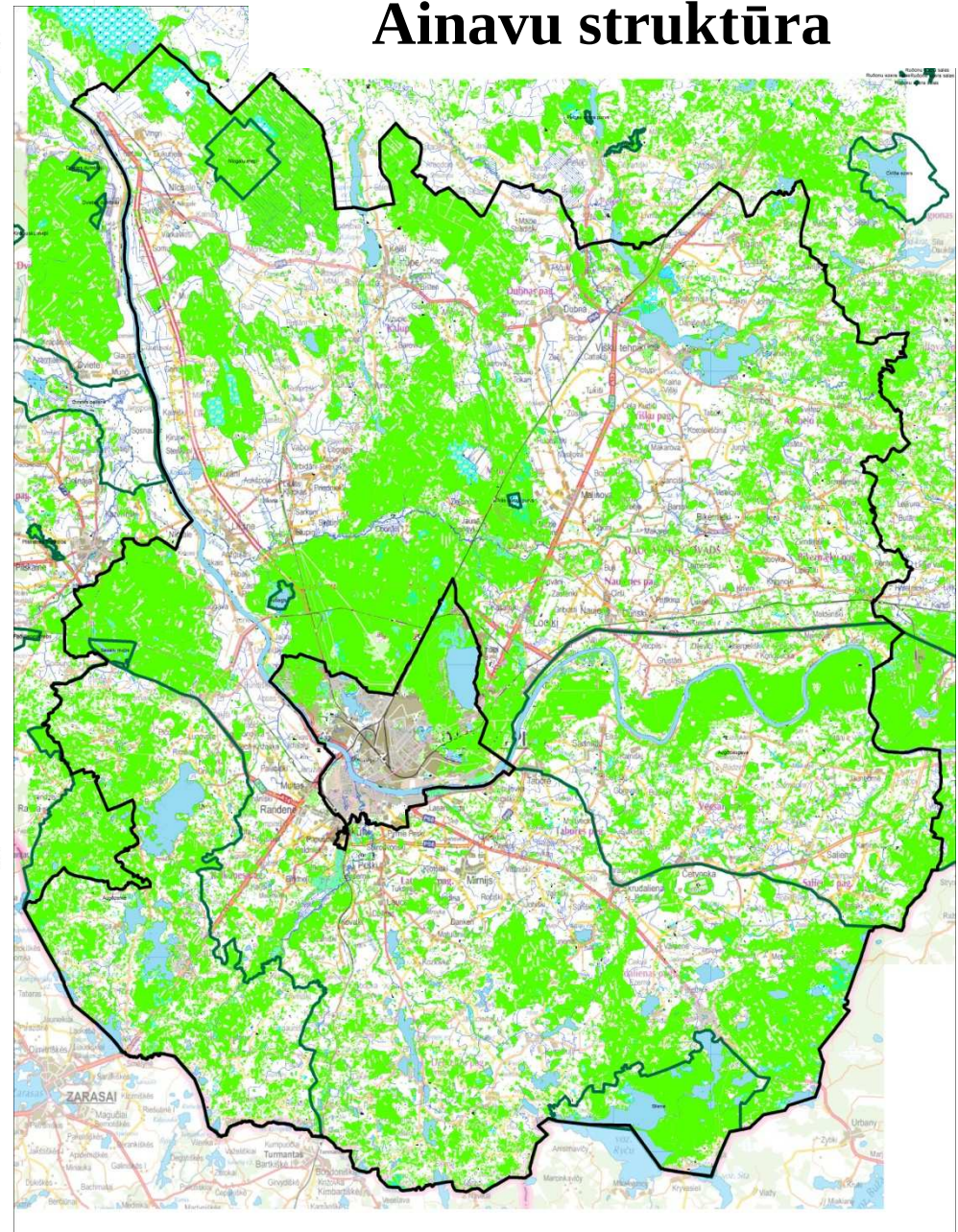
Zaļās pilsētas zonas

Ūdens ceļi

Ūdens objekti

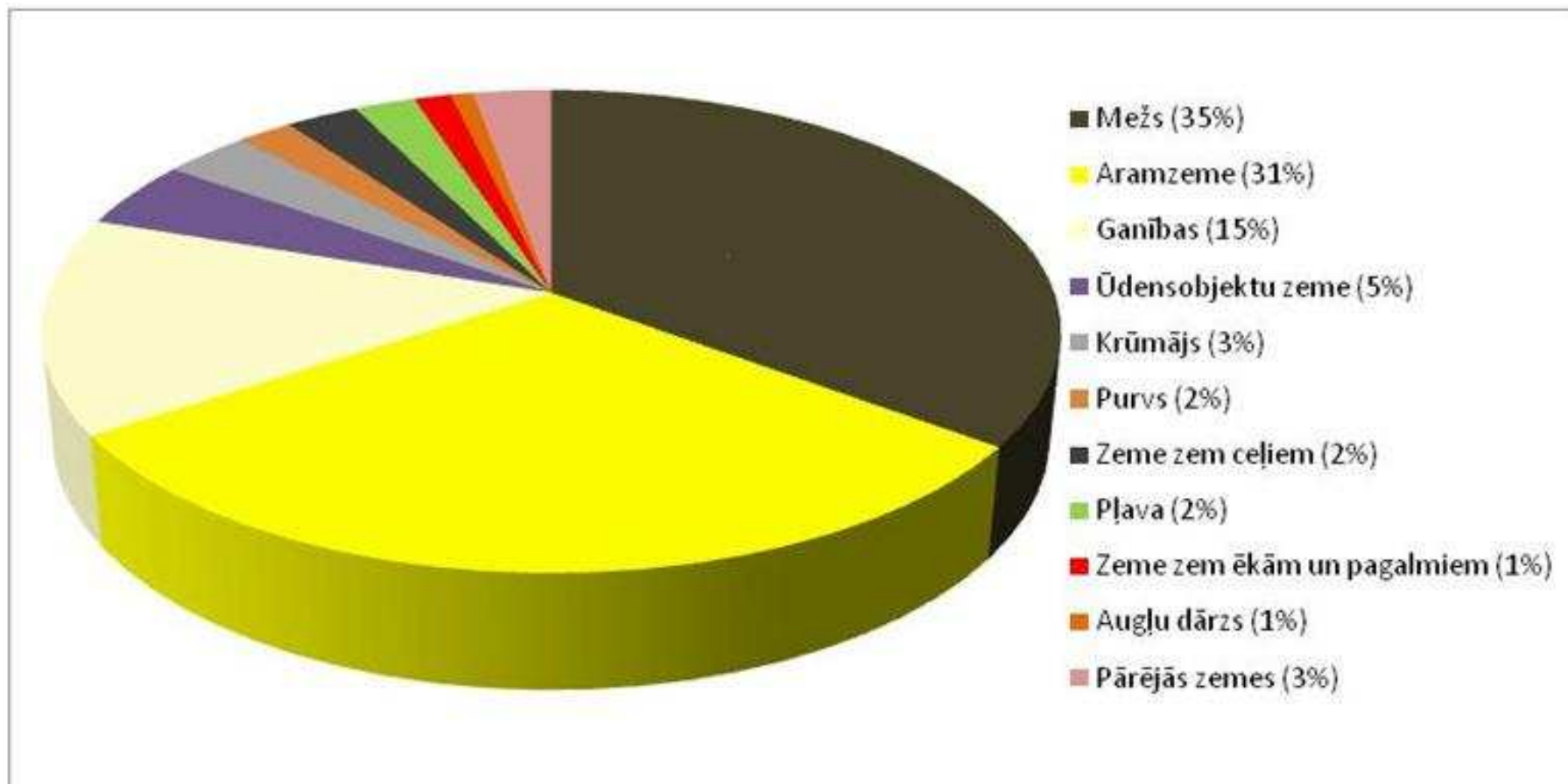

Ainavu struktūra

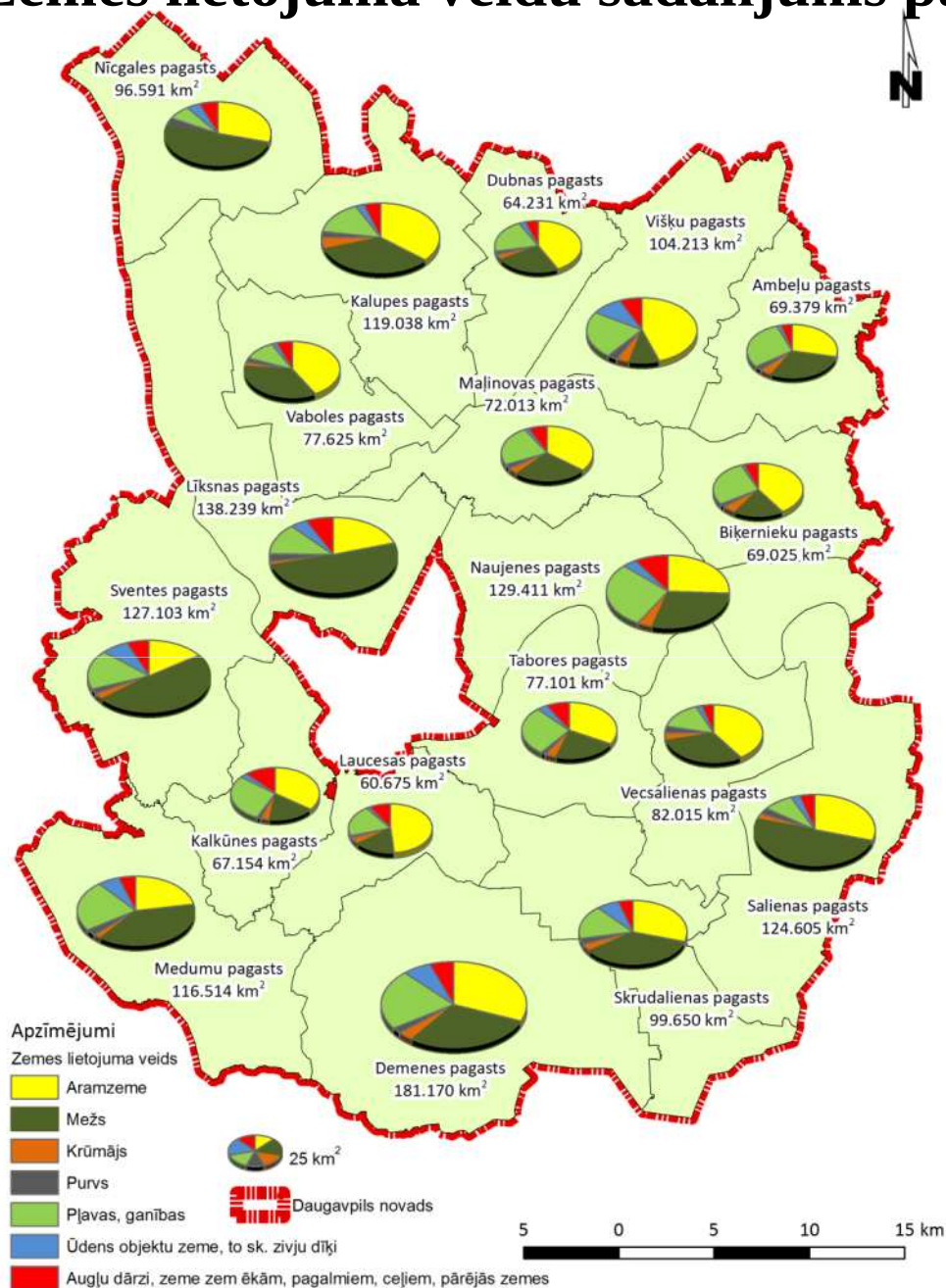

Zemes lietošanas veidi Daugavpils novadā

Dati: VZD, 01.01.2011.

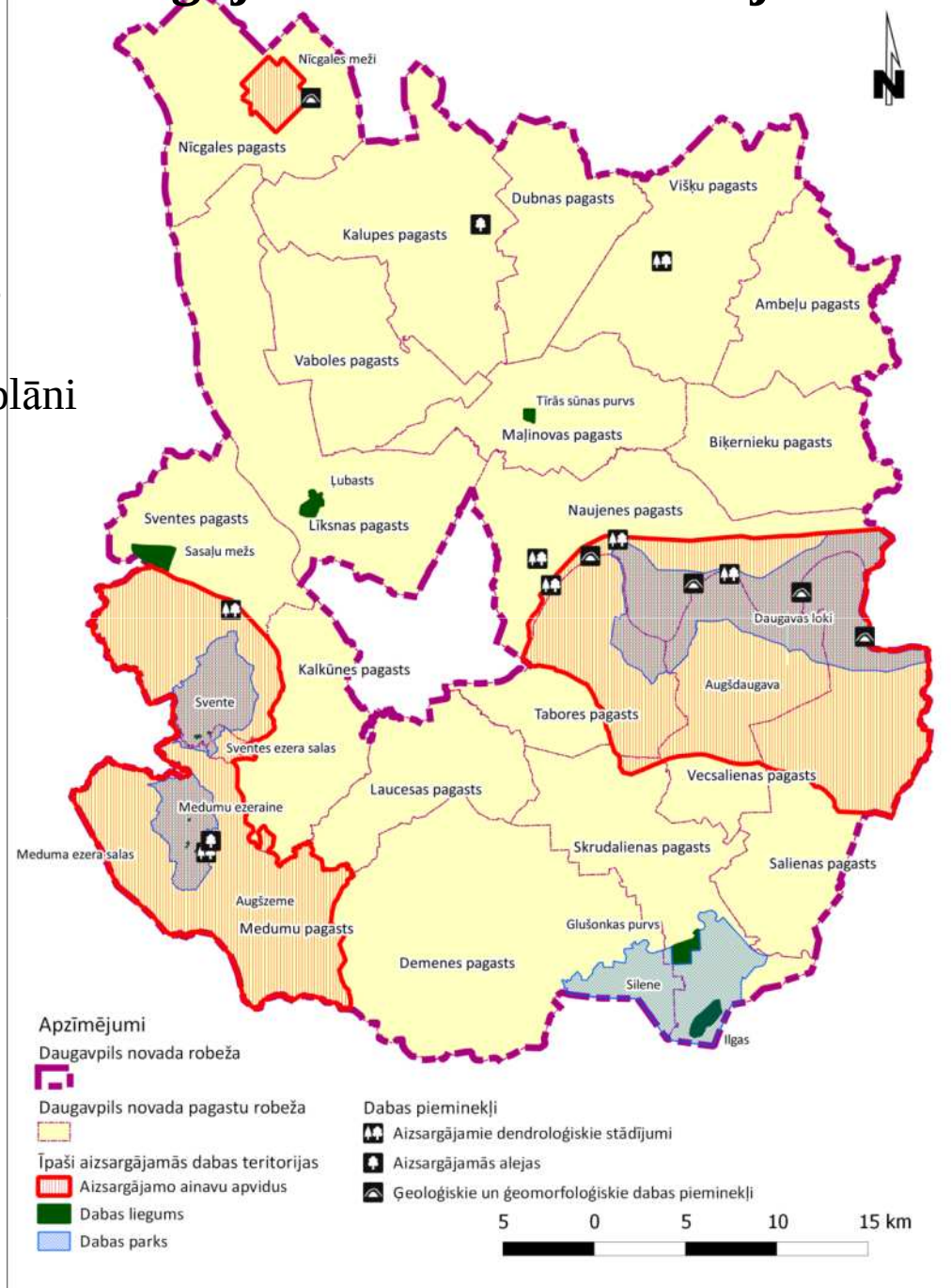

Zemes lietojuma veidu sadalījums pagastos

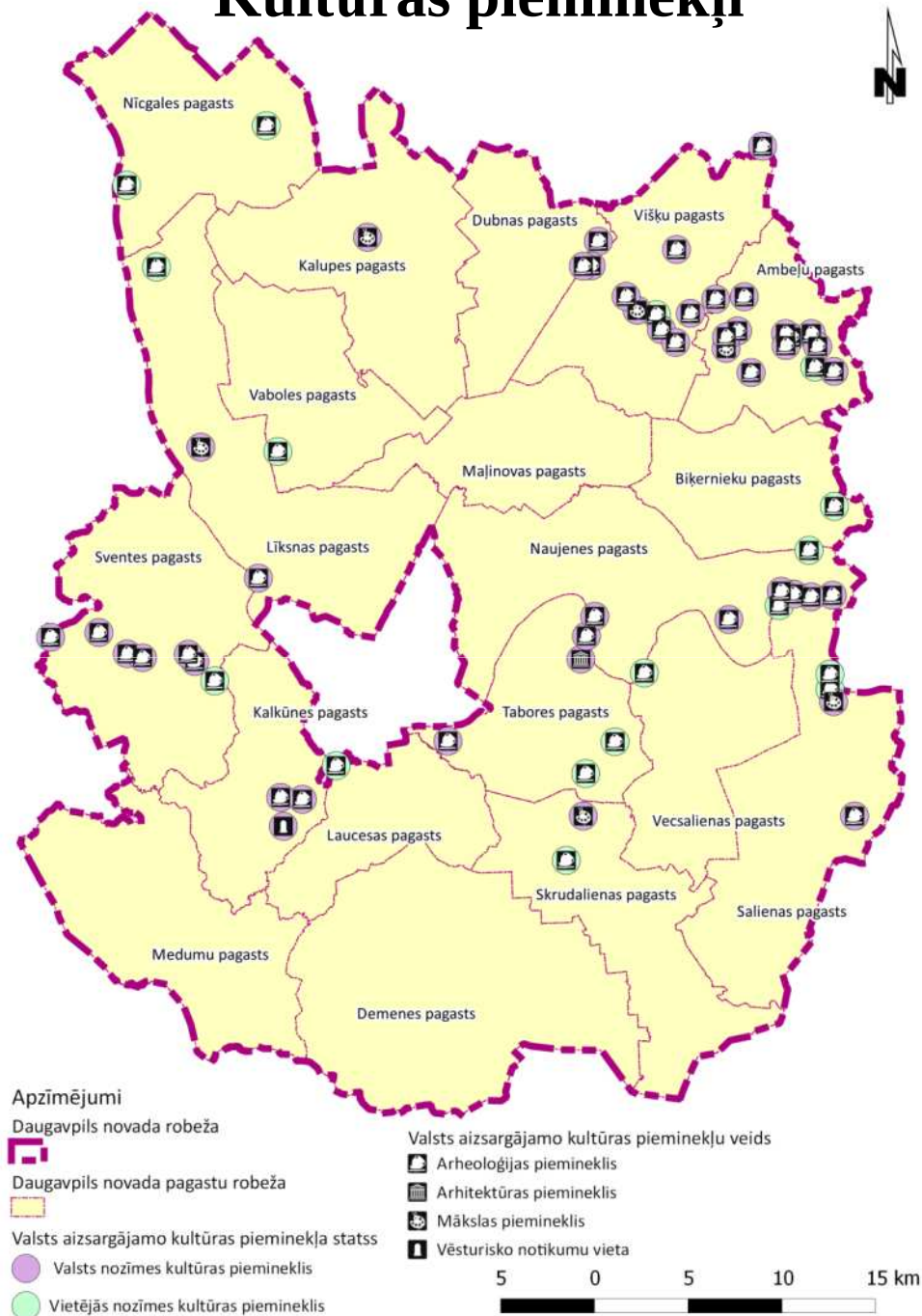

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un objekti

- Īpaši aizsargājamie biotopi, sugu atradnes
- Dabas aizsardzības plāni

Kultūras pieminekļi

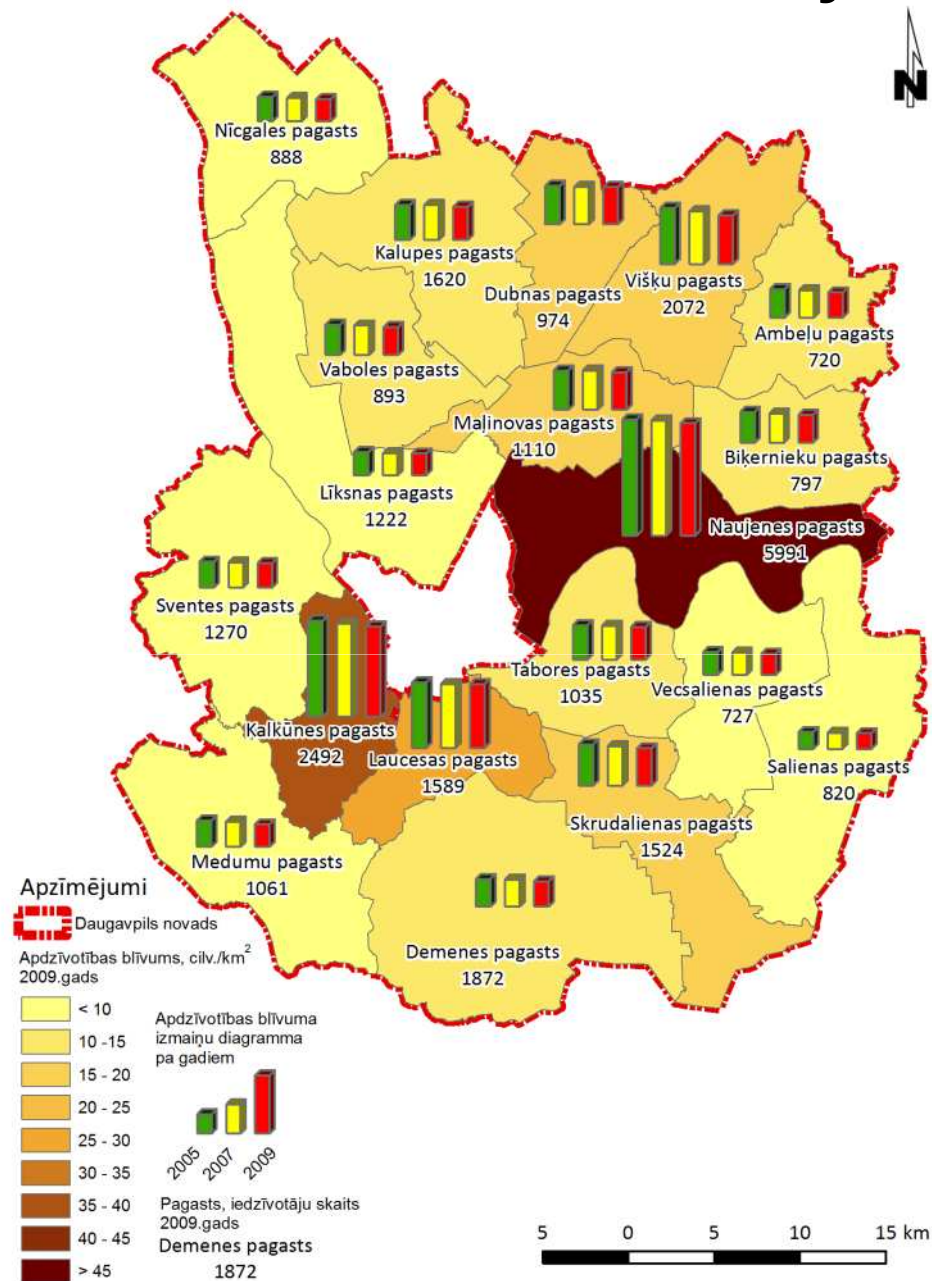
Zemes seguma klašu platību izmaiņas novadā pa gadiem

Dati: European Environment Agency

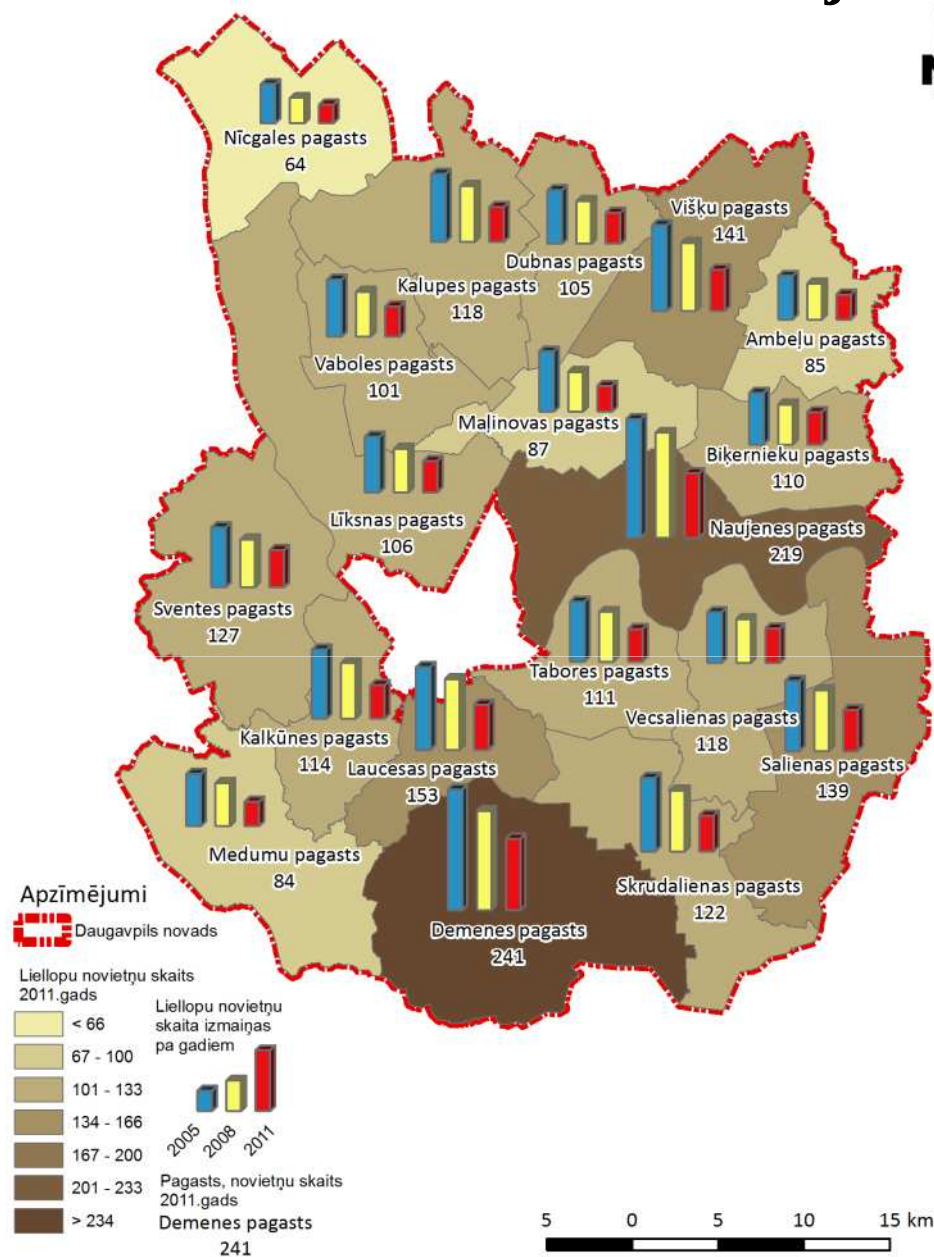
Kods	Apraksts	Area 1996 (ha)	Area 2006 (ha)	Izmaiņas (ha)	Izmaiņas (%)
112	Pilsētas struktūra ar pārtraukumiem	1438,3	1221,9	-216,4	-15
121	Rūpniecības vai tirdzniecības elementi	146,0	71,3	-74,7	-51
124	Lidostas	177,2	210,0	32,9	19
131	Derīgo izrakteņu ieguves vietas	111,2	207,5	96,4	87
141	Zaļās pilsētas zonas	59,8	17,3	-42,4	-71
211	Neapūdeņota aramzeme	11234,4	13440,3	2205,9	20
222	Augļu koki un ogu stādījumi	25,8	197,1	171,3	665
231	Ganības	26910,6	31798,8	4888,2	18
242	Sarežģītas kultivēšanas modelis (veids)	42230,7	32167,6	-10063,1	-24
243	Galvenokārt lauksaimniecības zemes ar ievērojamām dabiskās augu valsts teritorijām	27061,9	30388,7	3326,8	12
311	Platlapju mežs	18743,0	19210,5	467,6	2
312	Skujukoku mežs	16623,1	16682,6	59,5	0
313	Jauktais mežs	22248,5	23280,2	1031,7	5
321	Dabiskās pļavas	54,7	222,2	167,4	306
324	Pārejoši mežu apgabali/krūmi	14071,7	11599,9	-2471,8	-18
411	Iekšzemes purvi (mitrāji)	0,0	273,4	273,4	
412	Kūdras purvi	935,1	901,5	-33,7	-4
511	Ūdens ceļi	1435,1	1446,4	11,3	1
512	Ūdens objekti	4063,6	4237,9	174,3	4

Ainava ir dinamiska sistēma, kura pastāvīgi mainās!

Sociālekonomiskie rādītāji

Sociālekonomiskie rādītāji

Vizuāli vērtīgo ainavu un nozīmīgu skatu vietu kartēšana

- Ainavu vizuālo pievilcību noteica pēc šādiem galvenajiem kritērijiem – vizuālā kvalitāte, pieejamība, saskatāmība u.c.

Vizuāli augstvērtīgas ainavas un ainavu elementi

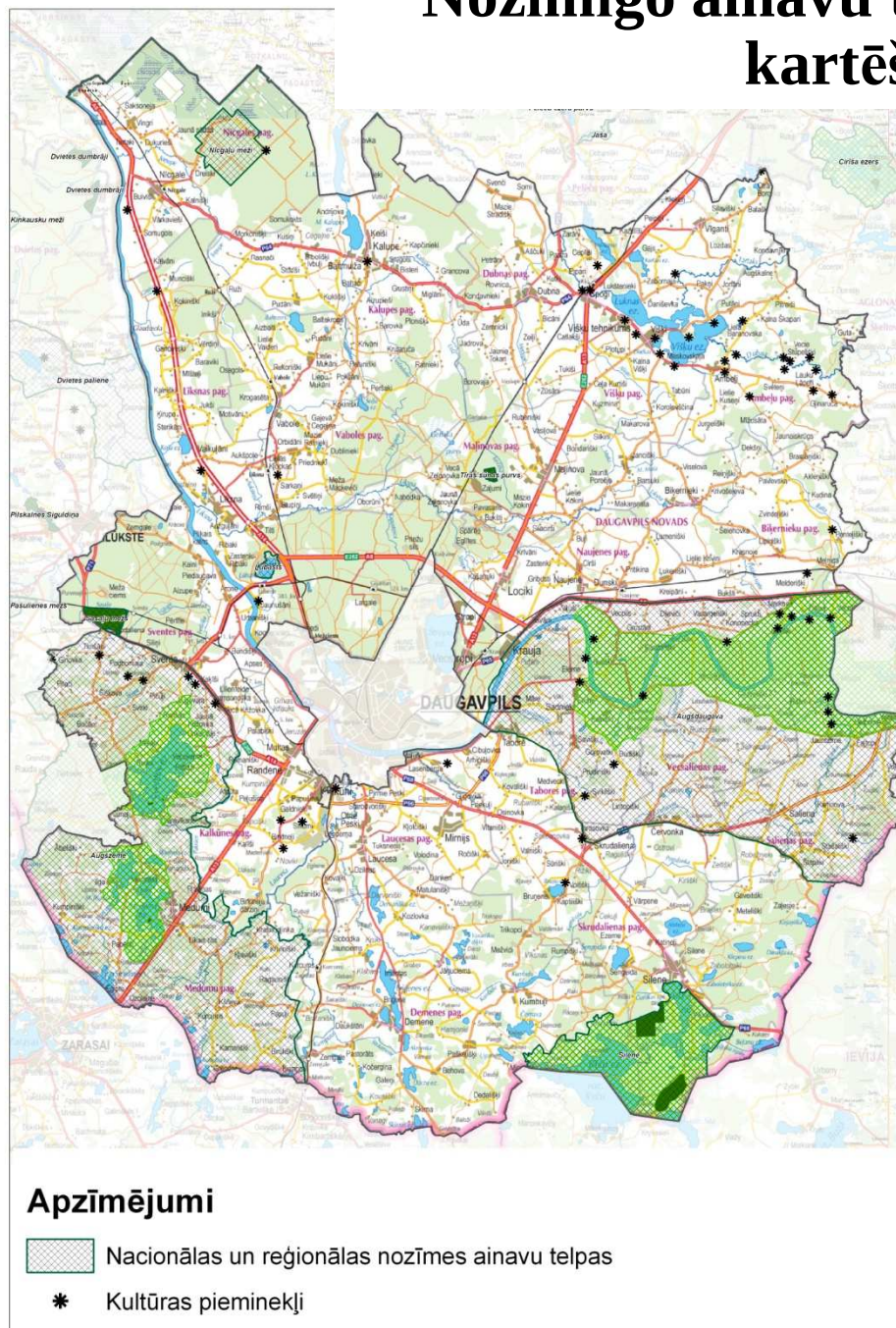
Ainavu izmaiņas un ietekmējošie faktori

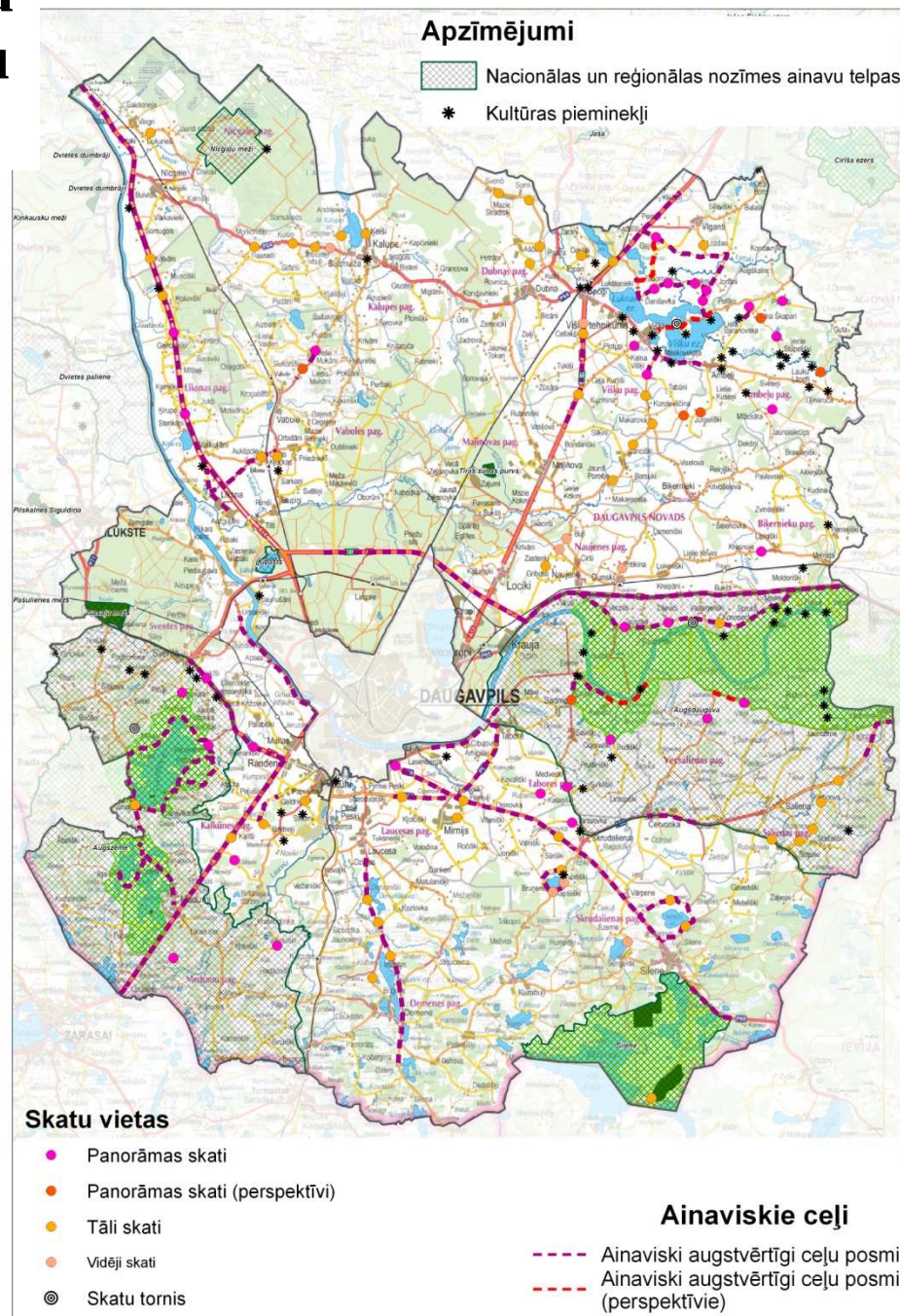
Ainavu izmaiņas un ietekmējošie faktori

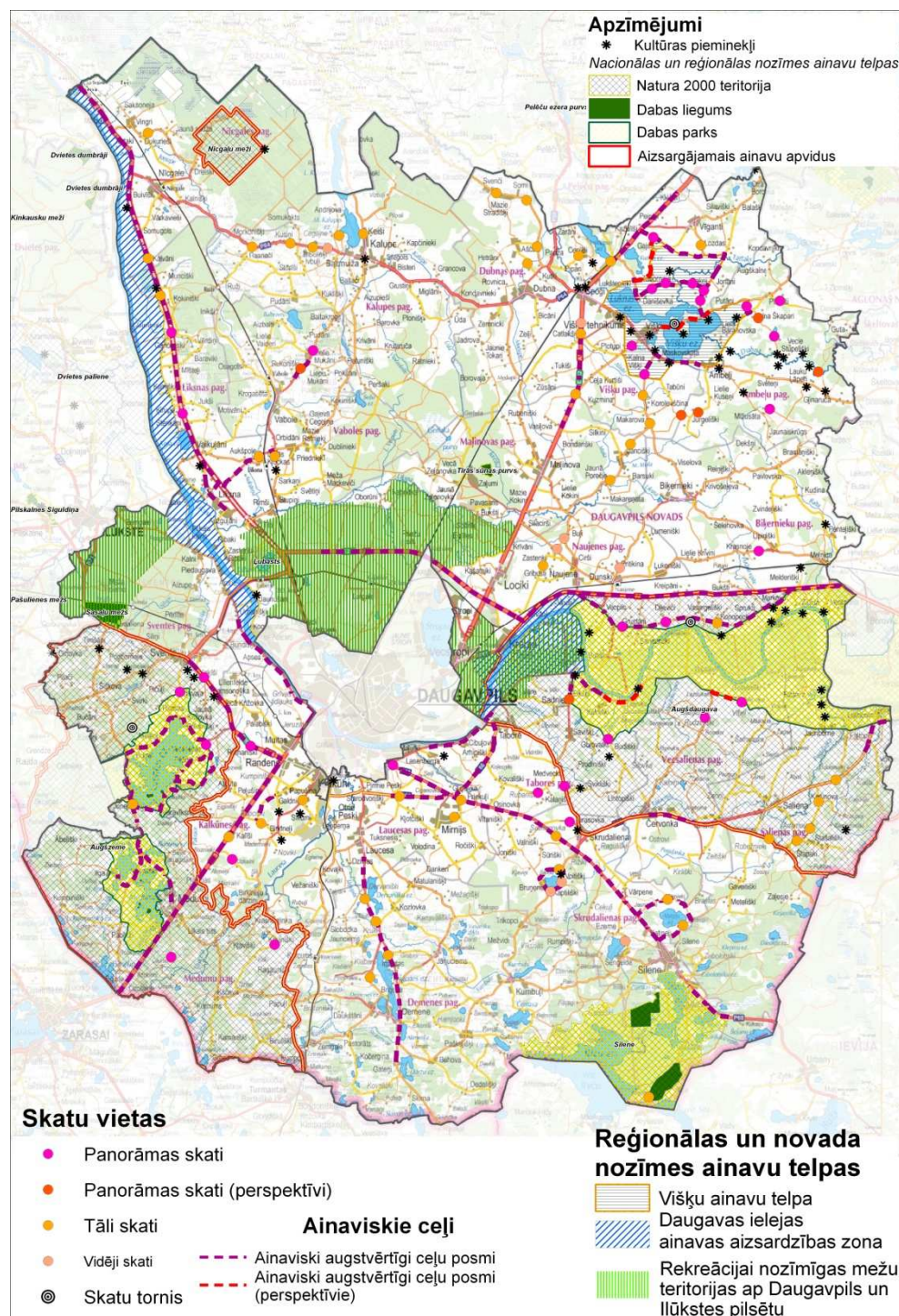
Nozīmīgo ainavu telpu un objektu kartēšana

Nozīmīgo ainavu telpu un objektu kartēšana

Nozīmīgo ainavu telpu un objektu kartēšana

Ieteikumi

Zemes izmantošanas veidu plānošana ir viens no nozīmīgākajiem faktoriem ainavu pārvaldībā un aizsardzībā

Lielākā daļa ainaviski augstvērtīgo teritoriju Daugavpils novadā ietilpst īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, taču pēdējos gados izmantotā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības prakse Latvijā praktiski nepieļauj ainavu saudzējošu nosacījumu, jo īpaši to, kas saistīti ar ainavu vizuālo aspektu, iestrādi individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos. Tas saistīts ar to, ka Natura 2000 teritorijas veidotas, balstoties uz aizsargājamo sugu un biotopu direktīvām un mazāku uzmanību veltot ainaviskajiem aspektiem, tāpēc to nosacījumi ir jāiestrādā teritorijas plānojumos.

Priekšlikumi teritorijas plānojumam:

- Teritorijas plānojumā plānotās un atļautās izmantošanas kartē jāiekļauj ainaviski nozīmīgās teritorijas un objekti. Ainaviski nozīmīgās teritorijas, skatu līnijas un citas ainavu vērtības var tikt precizētas, ja tas izriet no mēroga atšķirībām vai tiek veikta papildus ainavu inventarizācija;
- Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas jānosaka saskaņā ar “Aizsargjoslu likuma” 7. pantu un “Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu noteikšanas metodiku”, t.sk. nosakāmas applūstošās teritorijas un mazo upju ieleju pamatkrasts;
- Plānojot teritoriju izmantošanas nosacījumus, prioritāri jāņem vērā aizsargājamo teritoriju aizsardzības mērķi;
- Plānotās un atļautās izmantošanas kartē un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos nepieciešams precīzāk nodalīt zemes izmantošanas veidus, jo īpaši lauksaimniecības zemēm;
- Lauksaimniecībā izmantojamo zemju apmežošana nav pieļaujama izcilu skatu vērsumu tuvplānā;

Ieteikumi

Priekšlikumi teritorijas plānojumam:

- Arhitektūras stilam, apjomam un ēku apdares materiāliem jāiekļaujas Latgales kultūrvēsturiskajā un dabiskajā ainavā;
- Ainaviski augstvērtīgās vietās detālplānojumu izstrādē papildus augu sugu un biotopu eksperta atzinumam jāsaņem Latvijas ainavu arhitektūras biedrības sertificēta ainavu arhitekta atzinums, kura ieteikumi ņemami vērā teritorijas attīstīšanā;
- Ciemu teritorijas jāattīsta kompakti – esošo ciemu vietās, izmantojot esošās brīvās teritorijas;
- Dzīvojamās apbūves izvietošana primāri jāplāno bijušo viensētu vietās;
- Plānojot dažādu jaunu objektu būvniecību vai esošo rekonstrukciju, jā saglabā esošās apbūves raksturīgās iezīmes, arhitektūras stils un apjoms, jāizvēlas atbilstoši risinājumi, respektējot vēsturiskās būvniecības tradīcijas. Veco viensētu vietās jā saglabā ēku izvietojums un apjoms;
- Pastāvīgas apbūves izvietošana nosakāma tālāk kā 30 m no virszemes ūdensobjekta ūdens līnijas;
- Ierīkojot atpūtas vietas upju, ezeru krasta joslā un skatu vietās, maksimāli saglabājama dabiskā zemsedze, mežaudzes struktūra, pieļaujama kopšana, saglabājot lielos kokus (priedes, vītulus, ozolus, melnalkšņus), izcērtot krūmus un otrā stāva kokus.
- Ezeru krastos pieļaujama atpūtas vietu izveide, taču to izbūvē nedrīkst pārveidot krasta joslas reljefu (izņemot smilšu uzbēršanu peldvietās);
- Ainaviski nozīmīgās teritorijās rūpīgi izvērtējama vertikālo (virs 30 m) un liela apjoma būvju izvietošana, kuras var ieņemt dominējošu lomu ainavā vai aizsegt un būtiski izmainīt skatus uz ainavas vērtībām. Šādu objektu plānošanā jāsaņem ainavu arhitekta atzinums;
- Ainaviski nozīmīgās teritorijās precīzāk jādefinē apbūves nosacījumi - maksimālais ēku augstums, apbūves blīvums, papildizmantotā īpatsvars (piemēram, lauksaimniecības zemēs 10% un meža zemēs 5%), apbūves intensitāte, jumtu slīpums u.c;
- Slutišķu sādža jānedefinē kā kultūrvēsturiski nozīmīga ainavu telpa un tai jāizstrādā vadlīnijas apbūves attīstībai;